

VENDIM
Nr. 55, datë 21.7.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 16.12.2014 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 60/28 Akti, që u përket palëve:

KËRKUES: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, Ministria e Drejtësisë, Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i togfjalëshit “dhe në doza të vogla”, në paragrafin e parë të nenit 283 të Kodit Penal.

BAZA LIGJORE: Nenet 124, 131/a, 134/1/d dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe neni 29 i ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Altina Xhoxhaj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Përpara Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër (*gjykata referuese*) është paraqitur për gjykim nga ana e Prokurorisë çështja penale me nr. regjistri 514 (01133) ndaj të pandehurit D.Sh., i akuzuar për kryerjen e veprës penale “Prodhim dhe shitje e narkotikëve”, e parashikuar nga neni 283/1 i Kodit Penal (KP), sipas të cilit: “*Shitja, ofrimi për shitje, dhënia ose marrja në çdo formë, shpërndarja, tregtimi, transportimi, dërgimi, dorëzimi, si dhe mbajtja, përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla, të substancave narkotike dhe psikotrope, si edhe i farërave të bimëve narkotike, në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre, dënohet me burgim nga pesë gjer në dhjetë vjet...*”.

2. Gjykata referuese ka vlerësuar se togfjalëshi “dhe në doza të vogla”, në paragrafin e parë të nenit 283 të KP-së, është i papajtueshëm me nenin 17 të Kushtetutës. Për këto arsye, me vendimin e datës 23.09.2014, ajo ka pezulluar gjykimin e kësaj çështjeje dhe i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesë për kontrollin e kushtetutshmërisë së përmbajtjes së kësaj dispozite.

II

3. Gjykata referuese ka parashtruar këto argumente përpara Gjykatës për të mbështetur qëndrimin e saj për jokushtetutshmërinë e normës së kundërshtuar:

3.1 Thelbi i lirisë së personit i garantuar nga neni 27 i Kushtetutës, duhet të kufizohet nga pushteti shtetëror vetëm për mbrojtjen e interesave publike dhe në atë masë sa të jetë e domosdoshme për arritjen e këtyre qëllimeve. Togfjalëshi “dhe në doza të vogla” vjen në kundërshtim me nenin 17 të Kushtetutës, pasi nëpërmjet parashikimit të mbajtjes së lëndëve narkotike për përdorim personal në të njëjtën dispozitë me shitjen dhe transportimin e lëndëve narkotike për qëllime fitimi, cenohet balanca mes së drejtës së kufizuar dhe interesit publik të pretenduar.

3.2 Cenimi i lirisë personale, sipas nenit 283/1 të KP-së, nuk përputhet me asnjë qëllim të ligjshëm për një veprim me një rrezikshmëri kaq të ulët për shoqërinë. Argumentet e përgjithshme të luftës kundër krimit ose sigurisë publike nuk përlligjin kufizimin disproporcional të lirisë së qytetarëve.

3.3 Sipas nenit 283/1 të KP-së ligjvënësi ka parashikuar të njëjtat marzhe dënimi si për shitjen e transportimin, ashtu edhe për mbajtjen e lëndëve narkotike për përdorim personal (përveç kur mbahet në doza të vogla). Fakti se pikat 1 dhe 2, të nenit 283, parashikojnë marzhe në minimum dhe në maksimum nuk është argument që mund të legjitimojë parashikimin në të njëjtën dispozitë të dy veprimeve me rrezikshmëri cilësisht dhe në mënyrë sasiore të ndryshme.

3.4 Në kushtet kur as në Kodin Penal, as në ligjin për barnat nuk parashikohen referenca mbi sasinë konkrete apo kriteret e vlerësimit të dozave të vogla, kjo çështje është trajtuar nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues nr. 1, datë 27.03.2008 (*vendimi nr. 1/2008*), i cili është i detyrueshëm për zbatim. Bazuar në këtë vendim, edhe pse në rastin konkret u provua në gjykim se i pandehuri është përdorues i lëndës narkotike, ai duhet të deklarohet fajtor dhe të dënohet me një dënim nga 7-15 vite burgim, çka vjen në kundërshtim me nenin 17 të Kushtetutës.

3.5 Togfjalëshi “dhe në doza të vogla” ndryshon kuptimin e penalizmit të mbajtjes së lëndëve narkotike për përdorim personal. Shfuqizimi i këtij togfjalëshi nuk cenon luftën kundër fenomenit kriminal të shitjes, shpërndarjes, tregtimit, transportimit, dorëzimit, ose edhe mbajtjes (për qëllime shitjeje apo ofrimi të tjerëve) të substancave narkotike dhe psikotrope. Po ashtu, shfuqizimi nuk pengon ligjvënësin në miratimin e një dispozite të re penale, ku të parashikojë më vete, edhe me dënime proporcionale, sipas rrezikshmërisë së veprimeve përkatëse, mbajtjen e lëndëve narkotike për përdorim personal (p.sh. duke parashikuar dënime sipas llojit të substancës apo sasisë së lëndës së sekuestruar).

4. **Subjekti i interesuar, Ministria e Drejtësisë**, në parashtrimet me shkrim drejtuar Gjykatës ka prapësuar sa vijon:

4.1 Gjykata referuese nuk legjitimohet *ratione materiae*, pasi pretendimet e ngritura prej saj janë të natyrës ligjore, për pasojë i takojnë juridiksionit të zakonshëm.

4.2 Veprimet e shitjes, transportimit apo shpërndarjes së lëndëve narkotike konsiderohen si veprime të rrezikshme për shoqërinë dhe për këtë arsye ligjvënësi ka parashikuar dënime për to, ndërkohë që për përdorimin vetjak dhe në doza të vogla ligjvënësi e ka përjashtuar shprehimisht përgjegjësinë penale.

4.3 Në mungesë të përcaktimit të ligjvënësit se çfarë konsiderohet dozë e vogël, Gjykata e Lartë me vendimin unifikues nr. 1/2008 ka interpretuar këtë parashikim në kuptimin që në aspektin sasior lënda narkotike dhe psikotrope duhet të jetë në atë masë sa të konsiderohet realisht e vogël për përdorim vetjak nga ana e individit konkret. Po ashtu, Gjykata e Lartë ka theksuar se përcaktimi i dozës së vogël duhet të bëhet me ndihmën e specialistëve të fushës dhe rast pas rasti.

4.4 Një përcaktim i tillë i nocionit “doza të vogla”, për efekt të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të KP-së, përveç rolit parandalues që luan për ruajtjen e shëndetit të përdoruesve, luan edhe rolin e parandalimit të përgjithshëm në drejtim të luftës kundër fenomenit të përdorimit të kundërligjshëm të këtyre lëndëve.

4.5 Me parashikimin e nenit 283/1 të KP-së ligjvënësi ka ruajtur balancën ndërmjet të drejtës së

kufizuar dhe interesit publik. Për shkak të dëmit që shkaktojnë në shëndetin e përdoruesve, lëndët narkotike dhe konsumimi i tyre nga një numër i madh personash janë një plagë e shoqërisë.

5. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në parashtrimet me shkrim drejtuar Gjykatës ka prapësuar sa vijon:

5.1 Gjykata referuese nuk ka sjellë arsye të mjaftueshme dhe bindëse për papajtueshmërinë e nenit 283/1 të KP-së me nenin 17 të Kushtetutës. Ajo nuk ka vlerësuar siç duhet kriterin e lidhjes së drejtpërdrejtë mes shkaqeve të ngritura dhe zgjidhjes së çështjes prej saj. Gjykata referuese nuk pengohet për ta zgjidhur në themel çështjen, pasi edhe nëse hipotetiki do të shpallet si jokushtetuese dispozita e kundërshtuar, kjo nuk e pengon gjykatën për dhënien e një vendimi fajësie apo pafajësie për të pandehurin.

5.2 Konventa e OKB-së, në nenin 3/2 të saj, e lë në vullnetin e shteteve palë parashikimin ose jo si vepër penale të mbajtjes/zotërimit, blerjes apo kultivimit të drogave, të kryer me qëllim përdorimin personal, duke rekomanduar që për këtë kategori përveç dënimit mund të parashikohen për autorët edhe masa të tjera edukuese dhe rehabilituese.

5.3 Ndryshimi i paragrafit të parë të nenit 283 të KP-së me ligjin nr. 8733/2001, duke përjashtuar nga përgjegjësia penale mbajtësin e lëndës narkotike për përdorim vetjak në dozë të vogël, si dhe rritja e masës së dënimit jo vetëm ka rritur standardin e ligjit, por ka ulur edhe kufizimin e të drejtave dhe lirive të përdoruesve në përpjesëtim me gjendjen shqetësuese që përbën ky fenomen për shoqërinë.

5.4 As togfjalëshi “dozë e vogël” në paragrafin e parë të nenit 283 të KP-së, i shtuar si kriter sasi për përdorimin vetjak, as vendimi unifikues nr. 1/2008 i Gjykatës së Lartë nuk kufizojnë të drejtat dhe liritë e individit apo gjykatat në vlerësimin, rast pas rasti, bazuar në prova (ku përfshihet edhe mendimi i ekspertit), nëse fakti përbën vepër penale ose jo.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e gjykatës referuese

6. Përpara se të shprehet në lidhje me thelbin e pretendimeve, Gjykata do të ndalet në vlerësimin e legjitimitetit të gjykatës referuese, i vënë në dyshim nga subjektet e interesuara, Ministria e Drejtësisë dhe Prokuroria e Përgjithshme. Sipas këtyre subjekteve, pretendimet e ngritura në kërkesë janë të natyrës ligjore, për pasojë ato i takojnë juridiksionit të zakonshëm gjyqësor. Po ashtu, ato pretendojnë se gjykata referuese nuk ka dhënë argumente të mjaftueshme dhe bindëse për papajtueshmërinë e nenit 283/1 të KP-së me nenin 17 të Kushtetutës, si dhe nuk ka vlerësuar siç duhet kriterin e lidhjes që duhet të ekzistojë mes zgjidhjes së çështjes së kushtetutshmërisë dhe zgjidhjes së çështjes konkrete prej saj.

7. Kërkesa për kontroll incidental, që përbën mjetin e aksesit të gjykatës së juridiksionit të zakonshëm në gjykimin kushtetues, rregullohet nga neni 145/2 i Kushtetutës, sipas të cilit kur gjyqtari çmon se ligji (ose dispozita të tij) bie në kundërshtim me Kushtetutën, nuk e zbaton atë, por pezullon gjykimin dhe ia dërgon çështjen Gjykatës Kushtetuese për t’u shprehur në lidhje me kushtetutshmërinë e normës. Përmbajtja e dispozitës kushtetuese është konkretizuar në nenin 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i cili përcakton edhe disa kushte, të cilat duhet të respektohen nga gjykata referuese për të iniciuar gjykimin incidental: *së pari*, gjatë një procesi gjyqësor ajo duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete (lidhjen e drejtpërdrejtë); *së dyti*, duhet të parashtojë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e ligjit ose dispozitave të tij, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës.

8. Gjykata ka theksuar se përpara marrjes së vendimit të pezullimit të çështjes, gjykata referuese duhet të konkludojë se gjykimi që ka nisur nuk mund të përfundojë pa iu dhënë përgjigje çështjes së kushtetutshmërisë së ligjit nga ana e Gjykatës Kushtetuese. Në këtë kuptim kërkohet një raport i domosdoshëm midis vendimit të Gjykatës (zgjidhjes së çështjes së kushtetutshmërisë) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete nga gjykata referuese. Po ashtu, gjykata referuese, në zbatim të parimit të kushtetutshmërisë, përpara se t'i drejtohet Gjykatës duhet të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar ligjin e zbatueshëm në përputhje me Kushtetutën (*sib vendimet nr. 12, datë 14.04.2010; nr. 30, datë 17.06.2010; nr. 7, datë 27.02.2013; nr. 39 datë 30.06.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Është detyrim i gjykatës referuese të zgjidhë dyshimet interpretative, duke i dhënë normës së zbatueshme një interpretim që përputhet me parimet kushtetuese. Në këto kushte, gjyqtari referues është i detyruar të zbatojë, midis interpretimeve të ndryshme të mundshme, atë që konsiderohet se përputhet me parimin kushtetues, që në të kundërt do të cenohej. Vetëm në rast se gjyqtari vlerëson se të gjitha interpretimet e mundshme bien në kundërshtim me Kushtetutën, atëherë ai duhet t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese duke kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së normës të individualizuar si e zbatueshme në rastin konkret (*sib vendimin nr. 7, datë 16.02.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Duke e vlerësuar legjitimitimin e gjykatës referuese në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se në rastin konkret plotësohen kriteret për iniciimin e gjykimit incidental. Gjykata referuese është vënë në lëvizje me kërkesë të Prokurorisë për gjykimin e çështjes penale në ngarkim të shtetasit D.SH., i akuzuar për kryerjen e veprës penale “Prodhimi dhe shitja e narkotikëve”, sipas paragrafit të parë të nenit 283 të KP-së. Në këto kushte dispozita e kundërshtuar është ligji i zbatueshëm në rastin konkret. Po ashtu, gjykata referuese ka identifikuar raportin e domosdoshëm midis vendimit të Gjykatës Kushtetuese dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, ka identifikuar parimet kushtetuese me të cilat, sipas saj, bie në kundërshtim dispozita e kundërshtuar, si edhe ka argumentuar se nuk ka pasur mundësi të interpretimit të ligjit në pajtim me Kushtetutën dhe për këtë arsye nuk mund të përdorte mekanizëm tjetër veç atij të vënies në lëvizje të gjykimit incidental për kontrollin e kushtetutshmërisë së normës.

10. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se gjykata referuese legjitimohet t'i drejtohet asaj për kontrollin e pajtueshmërisë me Kushtetutën, të përmbajtjes së paragrafit të parë të nenit 283 të KP-së.

B. Për pretendimin për cenimin e nenit 17 të Kushtetutës

11. Gjykata referuese ka vënë në dyshim kushtetutshmërinë e përmbajtjes së paragrafit të parë të nenit 283 të KP-së, duke pretenduar se togfjalëshi “dhe në doza të vogla” në këtë dispozitë cenon nenin 17 të Kushtetutës, pasi nuk respekton balancën ndërmjet së drejtës së kufizuar dhe interesit publik që synohet të arrihet. Cenimi i lirisë së një individi konsumator të lëndës narkotike dhe që e mban atë në sasi të caktuar për përdorim vetjak nuk përputhet me asnjë qëllim të ligjshëm për një veprim me një rrezikshmëri kaq të ulët për shoqërinë. Sipas saj, ligjvënësi ka një larmi zgjidhjesh, që nga dënimet plotësuese, dënimet me gjobë, dënimet alternative dhe vetëm si mjet i fundit (*extrema ratio*) mund të përdoret burgimi, në rastet kur rrezikshmëria e veprës dhe e autorit është e tillë që meriton privimin e lirisë.

12. Gjykata vëren se sipas nenit 27/1 të Kushtetutës askujt nuk mund t'i hiqet liria, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj. Sipas pikës 2 të po këtij neni liria e personit mund të kufizohet vetëm kur, mes të tjerash, ai është dënuar me burgim nga gjykata kompetente. Në përputhje me nenin 17, të Kushtetutës, liria e personit mund të cenohet vetëm për mbrojtjen e një interesi publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, duke respektuar në çdo rast parimin e proporcionalitetit, i cili është edhe testi i përgjithshëm kushtetues për të përcaktuar se deri në çfarë mase mund të shtrihet ky kufizim. Prandaj parimi i proporcionalitetit të ndërhyrjes merr domethënie edhe më të madhe në lidhje me vlerësimin e dispozitave penale që përcaktojnë dënimet, duke qenë se këto përbëjnë masat më të rënda që mund të vendosë shteti ndaj atyre veprimeve të individëve, të

cilat janë parashikuar si vepra penale.

13. Gjykata ka theksuar se legjislacioni penal ka për detyrë të mbrojë vlera të rëndësishme të tilla si, pavarësia e shtetit dhe tërësia e tij territoriale, dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, rendi kushtetues, prona etj. (neni 1/b i KP-së). Ai bazohet në parimet kushtetuese të shtetit të së drejtës, të barazisë përpara ligjit, të drejtësisë në caktimin e fajësisë dhe të dënimit, si dhe të humanizmit (neni 1/c i KP-së). Rëndësi të veçantë në fushën penale, sidomos në atë të parashikimit të dënimeve dhe ekzekutimit të tyre, zë mbrojtja e të drejtave të njeriut. Për pasojë, në përputhje me kërkesat e parimit të proporcionalitetit, çdo dënim duhet të jetë në raport të drejtë me rrezikshmërinë e veprës penale dhe me shkallën e fajit të autorit (*shih vendimin nr. 47, datë 26.07.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata rithekson se ligjvënësi është përgjegjës për hartimin e politikave penale, pra për marrjen e tërësisë së masave me karakter penal, që synojnë të parandalojnë kriminalitetin në një vend dhe një kohë të caktuar, si dhe për përcaktimin e strategjisë së përgjithshme të luftës kundër kriminalitetit në vend dhe në këtë drejtim ligjvënësi i njihen hapësira për zgjidhje diskrecionale që i rezervohen vetëm atij. Në përputhje me parimin e proporcionalitetit ligjvënësi, lidhur me vlerësimin e mjetit të zgjedhur për ndëshkimin e shkelësve të ligjit dhe qëllimin që kërkohet të arrihet, ka një hapësirë të lirë dhe të gjerë veprimi, e cila mund të shqyrtohet në shkallë të kufizuar nga kjo Gjykatë (*shih vendimin nr. 1, datë 12.01.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Proporcionalitetin e një kufizimi Gjykata e vlerëson rast pas rasti duke pasur parasysh disa aspekte, si balancën mes të drejtës së kufizuar dhe interesit publik ose mbrojtjes së të drejtave të të tjerëve, mjetin e përdorur në raport me gjendjen që e ka diktuar atë, si dhe të drejtën e cenuar dhe synimin që kërkon të arrijë ligjvënësi. Këto aspekte nuk duhet të analizohen veç e veç, por të gërshetuara me njëra tjetrën. Sipas Gjykatës balanca mes së drejtës së kufizuar dhe interesit publik nuk është gjë tjetër veçse gjetja nga ana e ligjvënësit e pikës së ekuilibrit midis detyrimit të shtetit për të siguruar rendin publik e shoqëror, nga njëra anë, dhe mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të individit, nga ana tjetër.

16. Në kuptim të parimit të proporcionalitetit, një ligj që kufizon të drejtat themelore duhet të jetë i nevojshëm dhe i përshtatshëm për të arritur qëllimin. Një ligj është i nevojshëm në rast se ligjvënësi nuk ka pasur mundësi të zgjidhte një mjet tjetër, i cili mund të ishte efektiv në të njëjtën mënyrë, por mund të cenonte në një masë më të vogël ose aspak të drejtat themelore dhe është i përshtatshëm kur me ndihmën e tij mund të arrihet rezultati i kërkuar. Në arritjen e përfundimit nëse një mjet i caktuar është më i nevojshmi dhe më i përshtatshmi për të arritur qëllimin e kërkuar, ligjvënësi ka një hapësirë të gjerë vlerësimi. Kjo hapësirë ekziston edhe në lidhje me vlerësimin dhe parashikimin e rrezikut që mund t'u vijë individëve dhe shoqërisë. Për sa i përket balancës mes seriozitetit të ndërhyrjes, nga njëra anë, dhe rëndësisë së faktorëve që justifikojnë vendimmarrjen, nga ana tjetër, duhet të vlerësohet se çfarë kufijsh mund t'u vendosen personave të cilëve ligji u adresohet dhe deri në çfarë mase, por duke pasur parasysh që kjo barrë nuk duhet të jetë joproporcionale. Është thelbësore për ligjvënësin të përcaktojë se cilat janë ato veprime të individit që konsiderohen të dënueshme dhe në këtë kuptim nuk i takon Gjykatës të përcaktojë nëse ky vlerësim është mënyra më e përshtatshme, më e arsyeshme ose e duhura, por roli i saj është të kontrollojë nëse përmbajtja e vetë dispozitës penale është e pajtueshme me të drejtat, liritë dhe parimet themelore kushtetuese.

17. Bazuar në konsideratat e mësipërme Gjykata duhet të vlerësojë nëse përmbajtja e nenit 283/1 të KPP-së cenon kërkesën e proporcionalitetit të ndërhyrjes, në kuptim të nenit 17 të Kushtetutës.

18. Gjykata vëren se dispozita e nenit 283 të KP-së (miratuar me ligjin nr. 7895, datë 27.01.1995) fillimisht ka pasur këtë përmbajtje: “*Prodhimi, përzierja, përgatitja, shpërndarja, mbajtja, ofrimi për shitje, shitja, shpërndarja me çdo mënyrë, transportimi i çdo lloji droge narkotike ose substance psikotrope në kundërshtim me dispozitat ligjore, dënohen me burgim nga pesë gjer në pesëmbëdhjetë vjet...*” Me ndryshimet e bëra me ligjin nr. 8175, datë 23.12.1996, neni 283 u ndryshua, duke përfshirë në të vetëm prodhimin, përzierjen, përgatitjen e paligjshme të narkotikëve, si dhe u shtua neni 283/a me këtë përmbajtje: “*Transporti, importimi, eksportimi,*

mbajtja, shitja, dhënia falas ose blerja e paligjshme e narkotikëve përbën trafik të narkotikëve dhe dënohet me trembëdhjetë vjet burgim...”. Me ndryshimet e fundit që iu janë bërë këtyre dispozitave me ligjin nr. 8733, datë 24.01.2001 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.01.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, neni 283 i titulluar “Prodhimi dhe shitja e narkotikëve” u riformulua me këtë përmbajtje: “Shitja, ofrimi për shitje, dhënia ose marrja në çdo formë, shpërndarja, tregtimi, transportimi, dërgimi, dorëzimi, si dhe mbajtja, përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla, të substancave narkotike dhe psikotrope, si edhe i farërave të bimëve narkotike, në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre, dënohet me burgim nga pesë gjer në dhjetë vjet. Po kjo veprë, kur kryhet në bashkëpunim ose më shumë se një herë, dënohet me burgim nga shtatë gjer në pesëmbëdhjetë vjet.”

19. Gjykata vëren se ligjvënësi ka ndërhyrë në periudha të ndryshme në legjislacionin penal, duke përcaktuar vepra të reja penale të dënueshme, si dhe duke ndryshuar llojet e masave të dënimit për t’iu përgjigjur shqetësimeve të shoqërisë si pasojë e zhvillimit të kriminalitetit, në veçanti krimin të organizuar. Sipas parashtrimeve të subjekteve të interesuara, synimi i ligjvënësit ka qenë sigurimi i rendit publik e shoqëror dhe rritja e efektivitetit të masave shtrënguese ndaj autorëve të veprave penale, si një mënyrë për të dekurajuar shtetasit që të ndërmarrin veprime në kundërshtim me ligjin.

20. Gjykata vëren se ligjvënësi, në kuadër të luftës kundër trafikimit, shpërndarjes dhe përdorimit të lëndëve narkotike, ka bërë edhe ndryshimet përkatëse në nenin 283 të KP-së, duke vlerësuar se për të arritur këtë qëllim është e nevojshme të ndalohet çdo lloj veprimi që ka të bëjë me këto substanca, përfshirë edhe mbajtjen e tyre. Sipas Gjykatës, nëse ligjvënësi vlerëson se një parashikim i tillë për dënimin me burgim të këtyre veprave penale është mjeti më i përshtatshëm dhe eficient për mbrojtjen e interesave të përgjithshme në fjalë dhe nuk ka argumente për ndërhyrje ose masa të tjera më pak kufizuese, atëherë kjo është e pranueshme nga pikëpamja kushtetuese.

21. Sipas parashtrimeve të Kuvendit, parashikimi i nenit 283/1 të KP-së, përveç rolit parandalues për shëndetin e personave përdorues, luan edhe rolin e parandalimit të përgjithshëm në drejtim të luftës kundër fenomenit të përdorimit të kundërligjshëm të këtyre lëndëve, i cili kur gjen përhapje në përmasa të mëdha shndërrohet në patologji sociale. Në penalizimin e veprimeve që kanë të bëjnë me lëndët narkotike, qëllimi i ligjvënësit është mbrojtja e shëndetit si të individit, ashtu edhe të gjithë shoqërisë kundër rrezikut që buron nga këto substanca. Po ashtu, synohet edhe mbrojtja e popullsisë, veçanërisht e të rinjve nga përdorimi dhe krijimi i varësisë ndaj tyre. Për arritjen e këtij qëllimi nuk mjafton vetëm parashikimi i dënimeve për ato veprime ose mosveprime që shkaktojnë një rrezik të menjëhershëm ndaj shëndetit, por synohet të kontrollohet edhe ndikimi social, në mënyrë që të ndalohen efektet e dëmshme shoqërore në këtë drejtim. Në vlerësimin e ligjvënësit tregtimi, transportimi, shitja apo shpërndarja e lëndëve narkotike nuk janë të vetmet veprime që përbëjnë një rrezik potencial, pasi edhe blerja, edhe mbajtja e këtyre lëndëve paraqesin gjithashtu rrezik, për shkak se krijojnë mundësinë që ato të shpërndahen te palët e treta, pra të kalojnë nga një individ tek tjetri pa asnjë kontroll. I njëjti rrezik ekziston edhe në rastin kur përdoruesi e blen dhe e mban lëndën narkotike vetëm me qëllimin për të siguruar bazën e nevojshme për konsum personal, pasi në vetvete edhe kërkesat për blerje të lëndëve narkotike për përdorim personal krijojnë premisat për zhvillimin dhe zgjerimin e tregut të lëndëve narkotikëve.

22. Ligjvënësi ka një interes legjitim për dënimin e këtyre veprave penale dhe në këtë kuptim parashikimi i dënimit penal edhe për rastet e blerjes apo mbajtjes së lëndëve narkotike përbën një masë të përgjithshme parandaluese. Duke penalizuar edhe përdoruesit që mbajnë sasi jo të vogla lëndësh narkotike, arrihet të pengohet përdorimi nga individët e tjerë për shkak të evitimit të shpërndarjes më me lehtësi të tyre. Rreziku që lëndët narkotike të shpërndahen në këtë mënyrë ekziston edhe nëse qëllimi i shkelësit në rastin e blerjes dhe të mbajtjes së këtyre substancave është vetëm ai i përdorimit personal.

23. Edhe pse rreziku që buron nga mbajtja për përdorim personal në sasi më të mëdha të lëndës

narkotike është më i vogël se ai që rrjedh nga veprimet e tjera të parashikuara nga neni 283 i KP-së, ligjvënësi legjitimohet të niset nga prezumimi se edhe nga ky lloj veprimi lind një rrezik. Duke qenë se veprimet e konsumatorëve të lëndëve narkotike nuk ndikojnë vetëm te individi, pasi këto lloj dukurish zhvillohen në një kontekst social, është detyrë e shtetit të parandalojë rreziqet që mund të prekin qytetarët/individët e tjerë. Në këtë kuptim, qëndrimi i përgjithshëm i mbajtur nga ligjvënësi për të parashikuar dënime penale edhe për këto raste nuk përbën cenim të parimit të proporcionalitetit, pasi kjo justifikohet nga qëllimi që kërkohet të arrihet dhe që është mbrojtja e popullsisë, veçanërisht e të rinjve, nga rreziqet që shkaktohen nga lëndët narkotike. Ligjvënësi ka arsye të justifikuara për të vlerësuar se këto shkelje meritojnë dhe kërkojnë dënim. Në lidhje me veprat penale që kanë të bëjnë me lëndët narkotike dhe psikotrope ligjvënësi e ka shtrirë mbrojtjen në të gjitha llojet e veprimeve, të cilat janë të afta të sjellin të tilla rreziqe dhe kjo justifikohet si një masë e përgjithshme me karakter parandalues.

24. Gjykata, duke pasur parasysh të dhënat nga studime të ndryshme, vlerëson se ashpërsimi jo proporcional i dënimeve penale nuk ka pasur gjithmonë ndikim pozitiv ose ndikimi ka qenë në një masë të tillë që mund të konsiderohej i papërfillshëm në arritjen e qëllimeve të legjislacionit penal. Veprat penale mbulojnë një shkallë të gjerë veprimesh ose mosveprimesh, të cilat dallojnë mes tyre për sa i përket natyrës së shkeljes dhe rrezikut që i kanoset interesit që ligji synon të mbrojë. Në varësi të karakteristikave dhe efekteve të lëndës narkotike, si dhe natyrës së shkeljes konkrete jo vetëm fajësia e individit, por edhe rreziku ndaj interesit publik të mbrojtur mund të jetë aq i vogël saqë vendimi për marrjen e masave të përgjithshme parandaluese mund ta humbë qëllimin dhe vlerën e tij. Kjo për arsye se nëse blerja dhe mbajtja e substancave narkotike kufizohet në sasi të vogla, për përdorim vetjak të rastit, rreziku konkret që këto lëndë të kalojnë te një person i tretë nuk është domethënës, për pasojë interesi publik për të vendosur dënime në këto raste është i kufizuar. Një qëndrim i kundërt mund të çojë në një rezultat që është disproporcional në lidhje me efektet e tij ndaj përdoruesve vetjakë.

25. Edhe në këtë drejtim Gjykata vlerëson se përmbajtja e nenit 283 të KP-së, i cili përjashton nga ndjekja penale individët që mbajnë lëndë narkotike për përdorim vetjak dhe në doza të vogla, ka respektuar kërkesën kushtetuese të proporcionalitetit, të sanksionuar në nenin 17 të Kushtetutës. Vetëm në këto raste shkelja e kryer konsiderohet e tillë që nuk ka asnjë interes publik për ndjekjen penale të tyre dhe në miratimin e këtij parashikimi ligjvënësi ka respektuar balancën midis fajësisë të autorit, rrezikshmërisë së veprës penale dhe masës ndëshkuese të saj.

26. Gjykata thekson se përcaktimi i veprave penale dhe llojeve të dënimeve është në diskrecion të ligjvënësit, ndërsa individualizimi i tyre, rast pas rasti, është në diskrecion të gjykatës, e cila duke shqyrtuar të gjitha elementet juridike të veprës penale, shkallën e fajit dhe pasojat e ardhura nga vepra penale, si dhe rrethanat lehtësuese e rënduese, cakton llojin dhe masën e dënimit për autorët e veprave penale. Në këtë kuptim, në përputhje me parimin e proporcionalitetit të ndërhyrjes, ligjvënësi, në miratimin e nenit 283/1 të KP-së, ka lejuar gjykatat që në individualizimin e dënimit në çështjet konkrete të kenë parasysh shkallën e fajit nisur jo vetëm nga lloji i lëndës narkotike, por edhe nga sasia që i është gjetur individit të ndaluar, duke iu lejuar në këtë mënyrë ushtrimin e diskrecionit në lidhje me vlerësimin e të gjitha elementeve të veprës penale. Neni 283/1 i KP-së kërkon në mënyrë të shprehur që rrezikshmëria shoqërore e veprës ose e të pandehurit të jetë e vogël dhe për pasojë të mos paraqesë një interes publik për ndjekjen penale apo dënimin e tij, çka plotësohet në rastet e përdorimit personal që nuk përfshijnë palë të treta. Por në rastet kur ajo përfshin rrezikun ndaj palëve të treta, p.sh. nëse kryhet në ambiente publike (p.sh. në shkollë) ose nga persona të caktuar, të cilët janë përgjegjës për edukimin e të rinjve (p.sh. një mësues), dhe është e tillë që mund të nxisë të tjerët drejt përdorimit të këtyre lëndëve, atëherë vlerësohet se faji i të pandehurit është i mjaftueshëm për të justifikuar interesin publik për ushtrimin e ndjekjes penale dhe dënimin e tij. Për pasojë, në zbatimin e nenit 283/1 të KP-së, më shumë sesa një qasje abstrakte e

bazuar në konsiderata me karakter të përgjithshëm, duhet nisur nga vlerësimi i rrethanave konkrete dhe kontekstit në të cilin kryhen veprimet në fjalë.

27. Në të njëjtën linjë me sa më sipër është edhe vendimi unifikues nr. 1, datë 27.03.2008 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, i referuar nga kërkuesi, i cili ka interpretuar dispozitën e kundërshtuar të nenit 283 të KP-së në këtë mënyrë: “... *Doza e vogël, në kuptimin ligjor të saj, konsiderohet jo ndarja fizike në disa të tilla, por sasia e lëndës apo substancës narkotike e psikotrope që ajo përmban si e tërë dhe që sipas ekspertëve vlerësohet si dozë e vogël... Përcaktim i tillë i nocionit “në dozë të vogla”, për efekte të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të KP-së, veç rolit parandalues që luan për ruajtjen e shëndetit të përdoruesve dhe personave që kanë vartësi nga droga, luan dhe rolin e parandalimit të përgjithshëm në drejtim të luftës kundër fenomenit të përdorimit të kundërligjshëm të këtyre lëndëve, i cili kur gjen përhapje në përmasa të mëdha, shndërrohet në patologji sociale... Bazuar në sa më sipër, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çmojnë se përdoruesi i lëndëve narkotike, i cili e mban atë jo për përdorim vetjak, qoftë edhe në dozë të vogla, kur është shpërndarës i saj në një nga format që parashikon neni 283/1 i KP-së, ka përgjegjësi penale sipas kësaj dispozite. Çmojnë gjithashtu se, përcaktimi i dozës së vogël të lëndës narkotike e psikotrope, për efekt të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të KP-së, duhet të bëhet me ndihmën e specialistëve të fushës (toksikologë etj.), të thirrur si ekspertë dhe rast pas rasti, jo vetëm sipas llojit të lëndës narkotike e psikotrope, por edhe të cilësive fiziko-biologjike dhe shkallës së vartësisë nga droga të personit konkret, mbajtës i lëndës narkotike dhe psikotrope.”*

28. Gjykata vëren se në lidhje me sasinë që do të konsiderohet si “e vogël”, Gjykata e Lartë nuk ka përcaktuar ndonjë kriter apo kufizim, por ka vlerësuar se kjo bëhet rast pas rasti. Ndaj çdo gjykatë, gjatë shqyrtimit të çështjeve konkrete, nuk ka asnjë pengesë që rast pas rasti të vlerësojë nëse sasia që i është gjetur të pandehurit përmbush kërkesën e nenit 283/1 të KP-së. Në kushtet kur interpretimi i dhënë nga Gjykata e Lartë nuk është shterues dhe nuk jep asnjë përcaktim sasior të asaj çka do të konsiderohet dozë e vogël, gjykatat e zakonshme, gjatë zbatimit të dispozitës konkrete, nuk kanë asnjë pengesë që ta interpretojnë dhe zbatojnë atë në përputhje me parimet kushtetuese, duke pasur parasysh rast pas rasti kriteret që zbatohen në përcaktimin e llojit dhe masës së dënimit.

29. Gjykata vlerëson se duke qenë se nga ana e gjykatës referuese është pretenduar se ka paqartësi në mënyrën se si interpretohet dhe zbatohet parashikimi i nenit 283/1 të KP-së, për shkak të mospërcaktimit të kufirit të zbatueshëm për vlerësimin e dozës së vogël, i takon ligjvënësit të monitorojë mënyrën e zbatimit të kësaj dispozite specifike për të arritur në konkluzionin nëse ka një zbatim uniform të saj ose nëse është e nevojshme marrja e masave të tjera në këtë drejtim.

30. Për të gjitha argumentet e paraqitura më sipër, Gjykata vlerëson se togfjalëshi “dhe në dozë të vogla”, në paragrafin e parë të nenit 283 të KP-së, nuk bie ndesh me përmbajtjen e nenit 17 të Kushtetutës, për pasojë kërkesa e paraqitur nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër është e pabazuar dhe duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “a”, 134, pika 1, shkronja “d” dhe 145, pika 2 të Kushtetutës, si dhe të neneve 68, 69, 70, 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatos Lulo

MENDIM PAKICE

1. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) ka vendosur rrëzimin e kërkesës të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër lidhur me deklarinimin si antikushtetues të togfjalëshit “dhe në doza të vogla” në paragrafin e parë të nenit 283 të Kodit Penal, i ndryshuar. Shumica ka vlerësuar se përmbajtja e nenit 283 të KP-së, i cili përjashton nga ndjekja penale individët që mbajnë lëndë narkotike për përdorim vetjak dhe në doza të vogla, ka respektuar kërkesën kushtetuese të proporcionalitetit, të sanksionuar në nenin 17 të Kushtetutës. Vetëm në këto raste shkelja e kryer konsiderohet e tillë që nuk ka asnjë interes publik për ndjekjen penale të tyre dhe në miratimin e këtij parashikimi ligjvënësi ka respektuar balancën midis fajësisë të autorit, rrezikshmërisë së veprës penale dhe masës ndëshkuese të saj (*shih paragrafin 25 të vendimit*).

2. Shumica, nisur nga fakti se përcaktimi i veprave penale dhe llojeve të dënimeve është në diskrecion të ligjvënësit, ndërsa individualizimi i tyre, rast pas rasti, është në diskrecion të gjykatës, si dhe bazuar në vendimin unifikues nr. 1, datë 27.03.2008 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, ka vlerësuar se ligjvënësi në miratimin e nenit 283/1 të KP-së ka lejuar gjykatat që në individualizimin e dënimit në çështjet konkrete të kenë parasysh shkallën e fajit nisur jo vetëm nga lloji i lëndës narkotike, por edhe nga sasia që i është gjetur individit të ndaluar, duke iu lejuar në këtë mënyrë ushtrimin e diskrecionit në lidhje me vlerësimin e të gjitha elementeve të veprës penale. Neni 283/1 i KP-së kërkon në mënyrë të shprehur që rrezikshmëria shoqërore e veprës ose e të pandehurit të jetë e vogël dhe për pasojë të mos paraqesë një interes publik për ndjekjen penale apo dënimin e tij, çka plotësohet në rastet e përdorimit personal që nuk përfshijnë palë të treta (*shih paragrafin 26-27 të vendimit*).

3. Ndërsa në lidhje me sasinë që do të konsiderohet si “e vogël”, shumica, duke qenë se Gjykata e Lartë në vendimin e lartpërmendur nuk ka përcaktuar ndonjë kriter apo kufizim, ka vlerësuar se çdo gjykatë, gjatë shqyrtimit të çështjeve konkrete, nuk ka asnjë pengesë që rast pas rasti të vlerësojë nëse sasia që i është gjetur të pandehurit përmbush kërkesën e nenit 283/1 të KP-së (*shih paragrafin 28 të vendimit*). Po në këtë kontekst shumica, lidhur me paqartësinë në mënyrën se si interpretohet dhe zbatohet parashikimi i nenit 283/1 të KP-së, të pretenduar nga gjykata referuese, ka arritur në përfundimin se për shkak të mospërcaktimit të kufirit të zbatueshëm për vlerësimin e dozës së vogël, i takon ligjvënësit të monitorojë mënyrën e zbatimit të kësaj dispozite specifike për të arritur në konkluzionin nëse ka një zbatim uniform të saj ose nëse është e nevojshme marrja e masave të tjera në këtë drejtim (*shih paragrafin 29 të vendimit*).

4. Përpyekjet e shumicës për të argumentuar arsyet e rrëzimit të kërkesës i gjejmë të sforcuara dhe kontradiktore. Ndryshe nga shumica, ne gjyqtarët në pakicë, mendojmë se Gjykata duhet të kishte vendosur pranimin e saj.

5. Sikurse argumenton edhe shumica, ligjvënësi ka ndërhyrë në periudha të ndryshme në legjislacionin penal, duke përcaktuar vepra të reja penale të dënueshme, si dhe duke ndryshuar llojet e masave të dënimit për t’iu përgjigjur shqetësimeve të shoqërisë si pasojë e zhvillimit të kriminalitetit, në veçanti krimit të organizuar (*shih paragrafin nr. 19 të vendimit*).

6. Edhe dispozita e nenit 283 të KP-së (miratuar me ligjin nr. 7895, datë 27.01.1995), sikurse vëren edhe shumica, ka pësuar disa ndryshime. Fillimisht ajo ka pasur këtë përmbajtje: “*Prodhimi, përzierja, përgatitja, shpërndarja, mbajtja, ofrimi për shitje, shitja, shpërndarja me çdo mënyrë, transportimi i çdo lloji droge narkotike ose substance psikotrope në kundërshtim me dispozitat ligjore, dënohen me burgim nga pesë gjer në pesëmbëdhjetë vjet...*”. Të gjitha ndryshimet e mëvonshme të bëra nga ligjvënësi, sipas pikëpamjes tonë, e kanë komplikuar zbatimin e saj duke krijuar kushte për interpretime dhe vlerësime subjektive, të njëanshme dhe të ndryshme nga gjykata në gjykatë.

7. Kështu me ligjin nr. 8175, datë 23.12.1996 neni 283 u ndryshua, duke përfshirë në të vetëm prodhimin, përzierjen dhe përgatitjen e paligjshme të narkotikëve, si dhe u shtua neni 283/a me këtë

përmbajtje: “Transporti, importimi, eksportimi, mbajtja, shitja, dhënia falas ose blerja e paligjshme e narkotikëve përbën trafik të narkotikëve dhe dënohet me trembëdhjetë vjet burgim...” Me ndryshimet e fundit që iu janë bërë këtyre dispozitave me ligjin nr. 8733, datë 24.01.2001, neni 283 i titulluar “Prodhimi dhe shitja e narkotikëve” u riformulua me këtë përmbajtje: “Shitja, ofrimi për shitje, dhënia ose marrja në çdo formë, shpërndarja, tregtimi, transportimi, dërgimi, dorëzimi, si dhe mbajtja, përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla, të substancave narkotike dhe psikotrope, si edhe i farërave të bimëve narkotike, në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre, dënohet me burgim nga pesë gjer në dhjetë vjet. Po kjo vepër, kur kryhet në bashkëpunim ose më shumë se një herë, dënohet me burgim nga shtatë gjer në pesëmbëdhjetë vjet.” (shih paragrafin nr. 18 të vendimit).

8. Ndryshe nga shumica jemi të mendimit se formulimi fillestar i dispozitës në fjalë, përpara ndryshimeve të vitit 2001, nuk paraqiste probleme apo boshllëqe në kuadër të luftës kundër kriminalitetit apo të përdorimit të paligjshëm të substancave narkotike. Ligjvënësi duke parashikuar si vepër penale, ndërmjet të tjerave, edhe “mbajtjen ... në çdo mënyrë” të çdo lloji droge narkotike ose substance psikotrope në kundërshtim me dispozitat ligjore, kishte përmbushur edhe qëllimin që synohej të arrihej me ligjin e 2001, pra atë të ndalimit të çdo lloji veprimi që ka të bëjë me këto substanca, përfshirë edhe mbajtjen e tyre (shih paragrafin nr. 20 të vendimit). Në vlerësimin tonë ky synim arrihet edhe me formulimin e ri të nenit 283 të KP-së, pa qenë e nevojshme edhe përfshirja e togfjalëshit “përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla”, pasi “marrja në çdo formë” e lëndëve narkotike, e parashikuar nga kjo dispozitë, përfshin në vetvete edhe mbajtjen e tyre.

9. Neni 283 i KP-së është dispozitë referuese. Sipas formulimit të këtij neni “shitja, ofrimi për shitje, dhënia ose marrja në çdo formë, shpërndarja, tregtimi ... i substancave narkotike dhe psikotrope, si edhe i farërave të bimëve narkotike” janë të dënueshme penalisht vetëm kur ato kryhen “në kundërshtim me ligjin ose në kapërcim të përmbajtjes së tyre”. Konkretisht, në ligjin nr. 7975, datë 26.07.1995 “Për barnat narkotike dhe lëndët psikotrope”, përveç sa më sipër, në nenet 64 dhe vijues janë parashikuar dhe rastet e përdorimit të lëndëve të tilla për personat në mjekim, në tabelat përkatëse dhe sipas recetave të mjekut. Ndonëse ligji në fjalë ngarkon Ministrinë e Shëndetësisë për të përcaktuar me akt nënligjor kushtet dhe kriteret e shitjes së barnave, ky detyrim ende nuk është përmbushur prej saj!

10. Për të qenë më të qartë në këto prapësime, i gjithë togfjalëshi “përveç rastit të përdorimit vetjak dhe në doza të vogla” jo vetëm krijon konfuzion dhe paqartësi në zbatimin korrekt dhe efektiv të kësaj dispozite në praktikë, por është njëkohësisht edhe “parazit”, përderisa këto çështje rregullohen dhe duhet të rregullohen me amendime në ligjin e lartpërmendur, si dhe në aktet nënligjore, të dala në bazë dhe për zbatim të tij. Kjo është arsyeja që togfjalëshi “dhe në doza të vogla” duke qenë i paqartë krijon probleme të natyrës kushtetuese. Akoma më i paqartë rezulton edhe vendimi unifikues nr. 1, datë 27.03.2008 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, i cili edhe pse ka interpretuar dispozitën e kundërshtuar të nenit 283 të KP-së, ka vlerësuar se “përcaktimi i dozës së vogël të lëndës narkotike e psikotrope, për efekt të zbatimit të dispozitës së nenit 283 të KP-së, duhet të bëhet me ndihmën e specialistëve të fushës (toksikologë etj.), të thirrur si ekspertë dhe rast pas rasti, jo vetëm sipas llojit të lëndës narkotike e psikotrope, por edhe të cilësive fiziko-biologjike dhe shkallës së vartësisë nga droga të personit konkret, mbajtës i lëndës narkotike dhe psikotrope”, kur në fakt këto janë çështje që i përkasin ligjvënësit.

11. Në kuadër të respektimit të parimit të sigurisë juridike, Gjykata ka theksuar se vetë siguria juridike, si element i shtetit të së drejtës, ka si kërkesë të domosdoshme që ligji në tërësi apo dispozita të veçanta të tij, në përmbajtjen e tyre të jenë të qarta, të përcaktuara dhe të kuptueshme (vendimi nr. 9, datë 26.02.2007 i Gjykatës Kushtetuese). Për të kuptuar dhe zbatuar drejt parimin e sigurisë juridike, kërkohet, nga njëra anë, që ligji në një shoqëri të ofrojë siguri, qartësi dhe vazhdimësi, në mënyrë që individët t’i drejtojnë veprimet e tyre në mënyrë korrekte e në përputhje me të dhe, nga ana tjetër, që vetë ligji të mos qëndrojë statik nëse duhet t’i japë formë një koncepti. Një rregullim i pasaktë i normës ligjore, që i lë shteg zbatuesit t’i japë asaj kuptime të ndryshme dhe që sjell pasoja, nuk shkon në përputhje me qëllimin, stabilitetin, besueshmërinë dhe efektivitetin që synon vetë

norma (vendimi nr. 36, datë 15.10.2007; nr. 52, datë 01.12.2011 të Gjykatës Kushtetuese).

12. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se mungesa e harmonizimit të dispozitave të një ligji me ato të ligjeve të tjera mund të mos krijojë në vetvete antikushtetutshmëri, por kur paqartësia krijon probleme të tilla, që çojnë në zbatim të gabuar të dispozitave ligjore dhe në cenim të parimit të shtetit të së drejtës e të sigurisë juridike, atëherë nuk mund të pranohet se këto norma janë të pajtueshme edhe me frymën e Kushtetutës (shih vendimin nr. 14, datë 22.05.2006 të Gjykatës Kushtetuese).

13. Nisur nga sa më sipër, mendojmë se parashikimi në të njëjtin nen të Kodit Penal i shitjes, i prodhimit të substancave narkotike dhe i përdorimit vetjak të tyre, si dhe mungesa në legjislacion e rregullimeve që përcaktojnë sasi të maksimale të përdorimit të çdo lënde narkotike, e bëjnë dispozitën të paplotë, të paqartë, duke krijuar probleme me zbatimin në praktikë të saj. Madje interpretimi i bërë nga vendimi unifikues i lartpërmendur i Gjykatës së Lartë, mendojmë se u hap rrugë vlerësimeve subjektive të gjyqtarëve dhe ekspertëve të fushës, duke përkeqësuar në mënyrë të ndjeshme problemet ekzistuese në sistemin gjyqësor.

14. Edhe në dritën e një këndvështrimi krahasues në aspektin ndërkombëtar, tendenca që vihet re në legjislacionet e shumë vendeve juridike¹ është përcaktimi i kufijve për të vlerësuar përdorimin në doza të vogla të çdo lënde narkotike, çka e bën akoma dhe më evidente paqartësinë në zbatimin e dispozitës objekt shqyrtimi.

15. Gjithashtu, një formulim i tillë vlerësojmë se bie ndesh edhe me parimet kushtetuese të shtetit të së drejtës, të barazisë përpara ligjit, të drejtësisë në caktimin e fajësisë dhe të dënimit, si dhe të humanizmit, në të cilat bazohet legjislacioni penal sipas parashikimit të nenit 1/c të KP-së.

16. Në vijim të këtij arsytimi, jemi të mendimit se shumica nuk mund t'i anashkalonte këto aspekte dhe ta bazonte vendimin e saj vetëm në rrethanën nëse përmbajtja e nenit 283/1 të KPP-së cenon kërkesën e proporcionalitetit të ndërhyrjes, në kuptim të nenit 17 të Kushtetutës. Gjithashtu, dhënia përgjigje pretendimit për paqartësinë e normës nuk mund të përfundonte me gjetjen nga ana e shumicës se *“i takon ligjvënësit të monitorojë mënyrën e zbatimit të kësaj dispozite specifike për të arritur në konkluzionin nëse ka një zbatim uniform të saj ose nëse është e nevojshme marrja e masave të tjera në këtë drejtim”* (shih paragrafin 29 të vendimit). Përkundrazi, në momentin që gjykata referuese ka ngritur pretendimin mbi paqartësinë në zbatimin e normës, para Gjykatës qëndronte detyrimi për t'i dhënë përgjigje këtij pretendimi.

17. Si përfundim, jemi të mendimit se togfjalëshi “dhe në doza të vogla” në paragrafin e parë të nenit 283 të Kodit Penal, i ndryshuar bie ndesh me parimin e shtetit të së drejtës, pasi nuk garanton parimin e sigurisë juridike, të barazisë përpara ligjit dhe të ligjshmërisë së dënimit.

18. Në këtë këndvështrim, mendojmë se kërkesa e Gjykatës së Rrethi Gjyqësor Shkodër duhej pranuar.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Gani Dizdari, Vladimir Kristo

¹ Në Itali përdorimi personal i lëndëve narkotike parashikohet nga neni 75 i ligjit nr. 309/1990, i përditësuar, ndërsa me dekrete të Ministrisë së Shëndetësisë janë përcaktuar dozat maksimale të përdorimit të secilës prej lëndëve narkotike.

Në Gjermani shumica e Landave kanë miratuar një kufi (kufi i lartë/kufi i ulët) për të vlerësuar “sasi të vogla” të disa lëndëve narkotike.

Në Çeki Kodi Penal përkufizon posedimin e “më shumë se një sasi të vogël droge”, ndërsa sasia e vogël është përcaktuar në vendimin e qeverisë nr. 467/2009 Coll.